

Työtaturmien määrä vähenee hieman vuonna 2023

51

Tapaturmavakuutuskeskuksen analyysi 29.9.2023

Työtapaturmien määrä vähenee hieman vuonna 2023

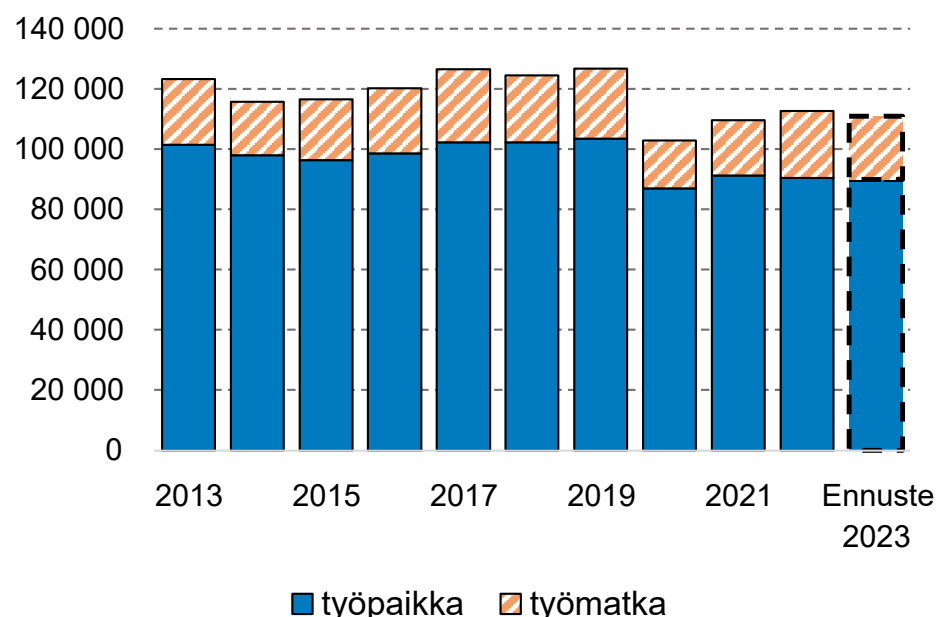
TVK:n ennusteen mukaan vuonna 2023 palkansaajille sattuu yhteensä 111 000 työtapaturmaa, joista 90 000 on työpaikkatapaturmia ja 21 000 työmatkatapaturmia. Palkansaajien työpaikkatapaturmien taajuus on 25,5 työpaikkatapaturmaa miljoonaa tehtyä työtuntia kohti. Työpaikkatapaturmien määrä pysyy vuoden 2022 tasolla ja työmatkatapaturmia sattuu vähemmän kuin vuonna 2022.

Teksti: Janne Sysi-Aho, Tapaturmavakuutuskeskus

Työtapaturmien määrä vähenee

Työtapaturmien lukumäärä oli käytettävissämme olevien ennakkotietojen perusteella tammikuusta elokuuhun 2023 aivan samalla tasolla kuin samalla jaksolla vuonna 2022. Talousennusteiden mukaan teollisuustuotannon ja erityisesti rakentamisen volyymi laskee syksyllä 2023. Sää on Ilmatieteen laitoksen pitkän ennusteen mukaan loppuvuonna todennäköisesti keskimääräistä lämpimämpää. On siis todennäköistä, että sekä työpaikka- että työmatkatapaturmien lukumäärät jäävät loppuvuonna niukasti edellisvuotta vähäisemmiksi (kuva 1). Työtapaturmien lukumäärät näyttävät vakiintuneen pienemmiksi kuin vuosilla ennen covid-19 pandemiaa.

Kuva 1: Palkansaajien työtapaturmat vuosina 2013-2022 ja ennuste vuodelle 2023.

Vuonna 2022 palkansaajille sattui yhteensä 112 666 työtapaturmaa, vuonna 2023 ennusteen mukaan työtapaturmia sattuu noin 111 000 (muutos -1,5 %). Ennusteen laadinnassa on käytetty vakuutusyhtiöistä kerättävää kuukausittain päivitettävää pikatilastoa. Vuoden 2023 osalta kokonaislukumäärät ovat seuranneet hyvin tarkasti vuosien 2021-2022 profiilia ennusteen laadintahetkeen asti. (Pikatilasto selitteineen löytyy Työtapaturmatietopalvelusta.) Vuosi 2020 oli covid-19 pandemian vuoksi tilastossa poikkeuksellinen ja näyttää selvästi muuttaneen työn tekemisen tapoja pandemiaa edeltäneeseen aikaan verrattuna. Työtapaturmien kuukausittaisille lukumäärille on tyypillistä voimakas vuodenaikaisvaihtelu mm. kausitöiden, liukkaolosuhteiden sekä työpäivien määrän yhteisvaikutuksesta (kuukauden pituus, yleiset lomakaudet ja arkipyhien määrä). Ennuste jakautuu erikseen työpaikka- ja työmatkatapaturmien lukumääriin ja työpaikkatapaturmien lukumääräennusteen perusteella on laskettu työpaikkatapaturmien taajuusennuste.

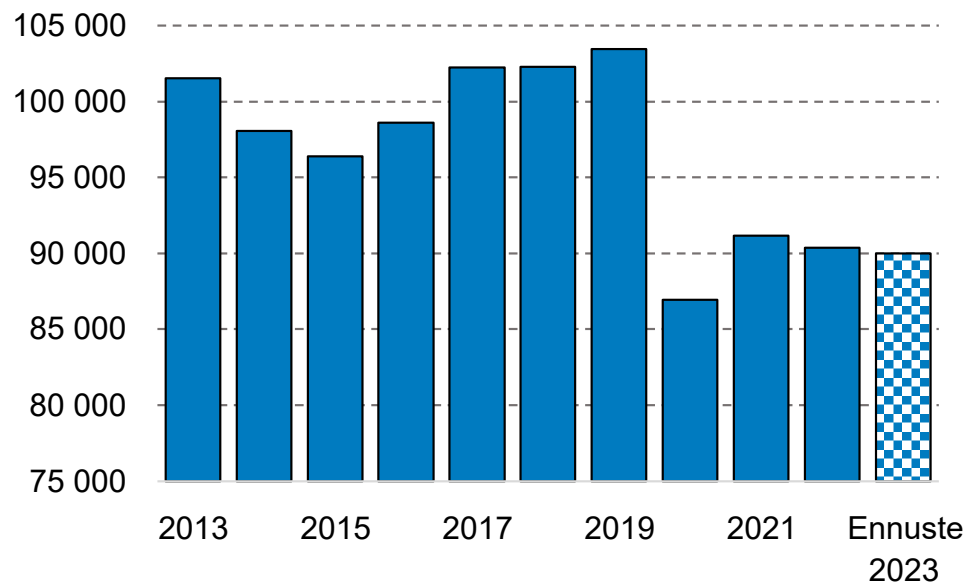
Työpaikkatapaturmien määrä pysyy ennallaan

Työpaikkatapaturmien lukumäärään vaikuttaa talouden suhdanne. Suhdanneherkistä toimialoista esim. teollisuus, rakentaminen ja hallinto- ja tukipalvelutoimiala (ml. vuokratyö) ovat myös kokonaislukumääriä voimakkaasti ohjaavia. Teollisuuden ja rakentamisen suhdanne-ennusteet osoittavat myös kuljetuspäätoimialan lukumäärien suuntaa ja välillisesti vaikuttavat palvelusektoriin muutenkin kuin vuokratyön osalta. Ennusteen laadintahetkellä talouden ”veturitoimialat” rakentaminen ja teollisuus ovat laskusuunnassa, mutta konkreettinen lukumäärän lasku ei vielä näy työtapaturmatilastoissa. On mah-

dollista, että lukumäärät eivät ehdi reagoida suuremmin vielä ainakaan vuoden 2023 loppupuolella, vaan mahdollinen muutos näkyy vasta vuoden 2024 alkupuolella. Työpaikkatapaturmistakin suuri osa on kaatumistapaturmia, vuonna 2022 niiden osuus oli 24 %, joten loppuvuoden liukkaolosuhteilla on myös työpaikkatapaturmien ennusteen toteutumiseen suuri vaikutus.

Vuonna 2022 palkansaajien työpaikkatapaturmia sattui yhteensä 90 363, vuoden 2023 vastaavan lukumäärän ennustetaan olevan 90 000 (muutos -0,4 %, kuva 2).

Kuva 2: Palkansaajien työpaikkatapaturmat vuosina 2013-2022 ja ennuste vuodelle 2023.

Työmatkatapaturmien määrä laskee

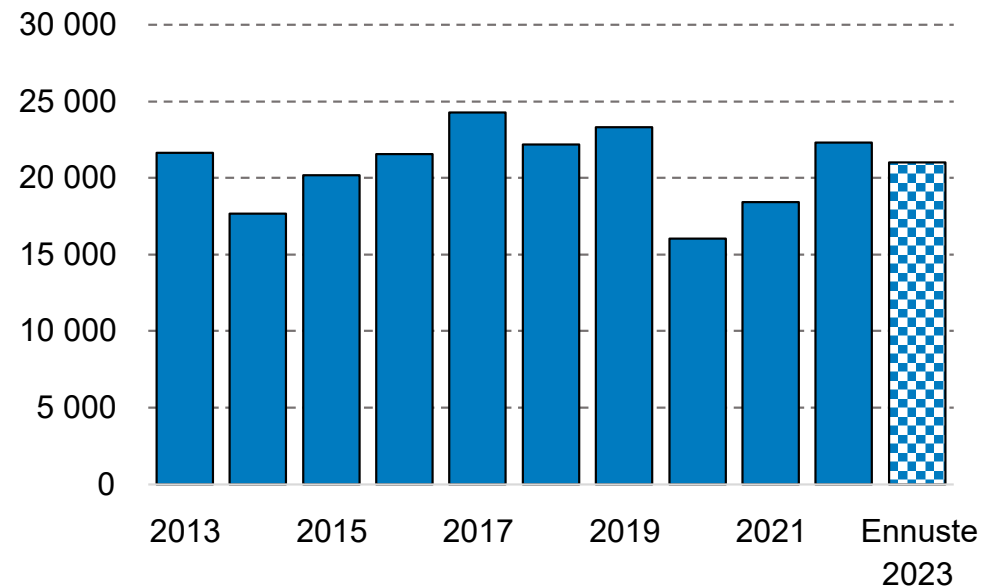
Työmatkatapaturmien lukumääriin sään vaikutus on suuri, ja kuluvan vuoden ennusteen laadinnan kannalta merkitystä on etenkin sillä, ehtivätkö pidempään kestävät liukkaat kelit eteläisimpään Suomeen ennen vuodenvaihdetta. Pelkästään Helsingin sään ja liukkausolosuhteiden merkitys työmatkatapaturmien vuosittaisissa määrissä on merkittävä, sillä vuonna 2022 n. 22 % palkansaajien työmatkatapaturmista sattui Helsingissä. Joulukuun keskilämpötila on vuosina 2021 ja 2022 ollut esimerkiksi Helsingin Kaisaniemessä hieman miinuksella. Vähintään lyhyitä liukkaita jaksoja on suuressa osassa maata tai alueellisesti tyypillisesti jo joitakin kertoja loppuvuonna. Tämä on huomioitu ennusteessa. Eniten työmatkatapaturmia sattuu silloin, kun vuorokauden keskilämpötila on nollan asteen lähellä. Kuukauden keskilämpötilat ovat maan pohjoisosissa olleet vuosina 2021 ja 2022 nollan lähellä jo lokakuussa.

Lämmin syysy vähentää liikkumistapaturmia loppuvuonna suhteessa keskivertovuoteen, vaikka epävarmuus työmatkatapaturmien lukumäärässä on suurta; yksittäinen liukas jakso voi näkyä jopa tuhannen työmatkatapaturman lisäyksenä. Vuoden 2021 jälkipuoliskon työmatkatapaturmien lukumäärät olivat suurimmat marraskuussa ja vuonna 2022 puolestaan joulukuussa. Ilmatieteen laitoksen pitkän aikavälin sääennuste tiivistää syyskuun päivityksessä lokakuusta joulukuuhun ulottuvalle ennustejaksolle, että keskilämpötila tulee olemaan tavan-

omaista korkeampi. Tämän seurauksena todennäköistä on, että varsinkin eteläisimmässä Suomessa liukastumistapaturmia työmatkoilla sattuu vähemmän kuin vuonna 2022.

Vuonna 2022 palkansaajien työmatkatapaturmia sattui yhteensä 22 303 ja vuonna 2023 ennusteen mukaan työmatkatapaturmia sattuu noin 21 000 (muutos -5,8 %, kuva 3).

Kuva 3: Palkansaajien työmatkatapaturmat vuosina 2013-2022 ja ennuste vuodelle 2023.

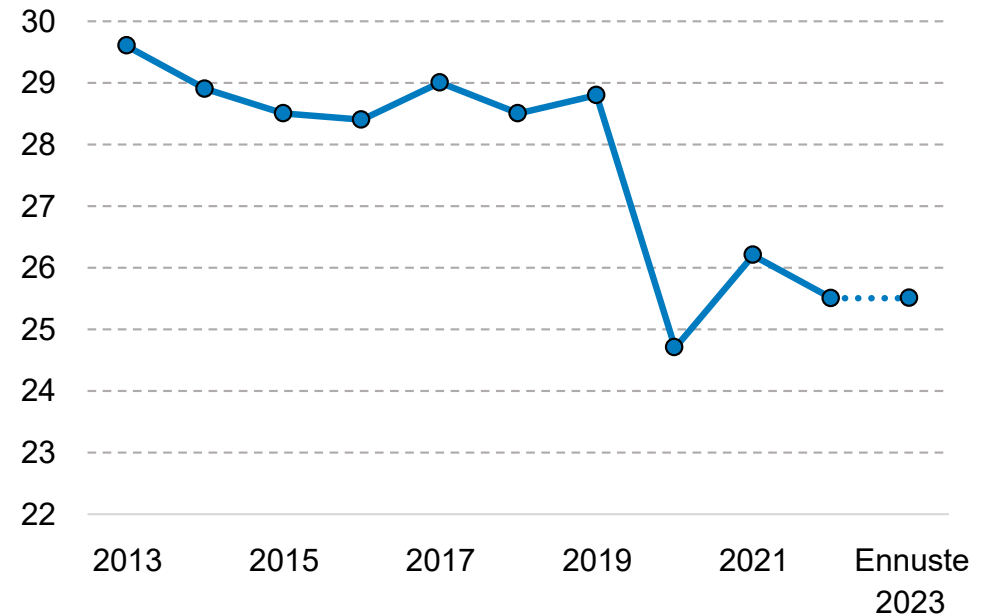
Työpaikkatapaturmien taajuustaso pysyy ennallaan

Työpaikkatapaturmien taajuus suhteuttaa työpaikkatapaturmien lukumäärän tehdyn työn määrään ja se lasketaan jakamalla palkansaajien työpaikkatapaturmien lukumäärä tehdyillä miljoonilla työtunteilla. Vuonna 2023 työpaikkatapaturmien määrä laskee. Työtuntien määrä alkuvuonna 2023 nousi hieman, mutta kääntyy loppuvuonna tai vuodenvaihteen jälkeen laskuun. Tyypillisesti taajuus laskee taantumassa, mutta todennäköisesti tämä ei ehdi näkyä vuodelle 2023. Työtuntien lukumäärätieto on otostutkimuksesta, joka on aiemminkin reagoinut muutoksiin hyvin hitaasti verrattuna työpaikkatapaturmien lukumäärään. Analyysin kirjoitushetkellä työtuntitiedot on saatu Tilastokeskuksesta 2023 alkuvuosipuoliskolle.

Taajuuslaskennan herkkyytarkastelu vaikuttaa vain vähän taajuuslukuun. Laskennan herkkyytarkastelun taajuudet todennäköisimmistä muutoskenaarioista ovat noin 0,5 taajuusyksikön sisällä ennusteen molemmin puolin. Loppuvuoden 2023 työtuntien lukumäärän voi olettaa muuttuvan vain hyvin vähän, vaikka muutamalla yksittäisellä päätoimialalla tapahtuisi nopeita ja jyrkkiäkin muutoksia. Taajuuslaskennan nimittäjä on todennäköisesti hyvin vakaa, talousennusteissa työllisyyteen ei odoteta suuria muutoksia.

Vuonna 2022 palkansaajien työpaikkatapaturmien taajuus oli 25,5 työpaikkatapaturmaa miljoonaa tehtyä työtuntia kohden ja vuonna 2023 taajuuden arvioidaan pysyvän samana (kuva 4).

Kuva 4: Palkansaajien työpaikkatapaturmien taajuus 2013-2022 sekä ennuste vuodelle 2023. (yksikkö: työpaikkatapaturmaa per miljoona tehtyä tuntia)

Laskevatko työtapaturmien määrä ja taajuus vuonna 2024?

Vuodet 2020-2022 olivat useiden nopeasti edenneiden muutosten värittämiä. Ensin covid-19 pandemia muutti ja sai muuttamaan työn tekemisen käytänteitä, vaikeutti esimerkiksi useiden komponenttien ja laitteiden saatavuutta ja myös käynnisti voimakkaan rakentamisen suhdanteen. Sitten Venäjän hyökkäys Ukrainaan pysäytti kaupan Venäjälle ja inflaatio kiihtyi, samaan aikaan teollisuudella oli hyvä suhdanne. Työllisyys on ollut hyvä, jopa työvoimapulasta on uutisoitu. Julkisen sektorin osalla uudet hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 2023 ja sen myötä rakenteellisia muutoksia on tapahtunut paljon, eivätkä ne muutokset vielä täysin näy tilastoissa. Tilanne sote-tilastojen suhteen on odottava. Vuoden 2023 aikana on haettu uusia tasapainotiloja ja samalla talousennusteet ovat kääntyneet kesällä 2023 nollaan tai jopa miinusmerkkisiksi. Todennäköisesti vuokratyö on joustavin elementti ja sen käyttö vähenee, jolloin myös työllistämistoinnin työpaikekatapaturmien määrä laskee.

Työllisyys kääntyy ennusteiden mukaan laskuun. Investointien kääntymisen laskuun todennäköisesti hidastaa samalla myös työolojen teknistä kehitystä. Työpaikekatapaturmien lukumäärä ja taajuus laskevat usein taantumassa. Taantuma pakottaa myös yrityksiä toimimaan tehokkaasti ja taloudellisesti, jolloin panostetaan myös työtapaturmien torjuntaan.

Ennusteen laadinnan menetelmästä on kerrottu tarkemmin vuoden 2022 lukumääräennusteessa, joka on ladattavissa Työtapaturmatietopalvelussa nimellä: Ennuste: Työpaikekatapaturmien kokonaismäärä ja taajuus pysyy vuonna 2022 vuoden 2021 tasolla.

Lisätietoja: Janne Sysi-Aho, janne.sysi-aho@tvk.fi
Tapaturmavakuutuskeskus, TVK

Tässä analyysiraportissa esitetään analyysin laatijoiden näkemys aiheesta.

Analyysi on laadittu syyskuussa 2023.

Analyysissa esitetyn kuvaajien tietosisältö löytyy Excel-tiedostosta julkaisun yhteydestä Työtapaturmatiedosta.

Työtapaturmatilastoja voi tarkastella visuaalisemmin Pakki-sovelluksella.

